

СБОРНИК
НАУЧНЫХ
СТУДИЙ

входит в РИНЦ
Science Index

2014

Том 17

Одесский национальный морской университет
Украинская государственная академия железнодорожного транспорта
Московский государственный университет путей сообщения
Научно-исследовательский проектно-конструкторский институт
морского флота Украины
Институт морехозяйства и предпринимательства
Луганский государственный медицинский университет
Харьковская медицинская академия последипломного образования

Входит в международную наукометрическую базу
РИНЦ SCIENCE INDEX
Импакт-Фактор > 0

Международное научное издание

Сборник научных трудов
SWorld

Том 17

Педагогика, психология и социология

Иваново
Маркова АД
2014

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ И СОЦИОЛОГИЯ

Социальные структуры и социальные отношения

ЦИТ: 114-171 Гудакова Л.В. ИННОВАЦИИ В СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ: ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ.....3

ЦИТ: 114-210 Лукин Д.В., Любимова Е.А. СОЦИАЛИЗАЦИЯ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ САМООПРЕДЕЛЕНИЕ ШКОЛЬНИКА.....5

ЦИТ: 114-480 Васьков М.А., Кирик В.А. УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ СТРАТЕГИИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ В ОТНОШЕНИИ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В РОССИЙСКИХ СОЦИАЛЬНО-ПОЛИТИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ.....9

ЦИТ: 114-481 Васьков М.А. РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В УПРАВЛЕНИИ ГОРОДСКИМ ПРОСТРАНСТВОМ.....14

ЦИТ: 114-482 Гафиатулина Н.Х. СОЦИАЛЬНОЕ ЗДОРОВЬЕ МОЛОДЕЖИ И ВЫСШЕЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: СПЕЦИФИКА ВЗАИМОСВЯЗИ.....17

ЦИТ: 114-484 Зорабян С.Э. ВЛИЯНИЕ РЕЛИГИОЗНОГО ФАКТОРА НА ОПРЕДЕЛЕНИЕ КУЛЬТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИОННОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ СЕВЕРО-КАВКАЗСКОГО РЕГИОНА.....22

ЦИТ: 114-537 Шаронова Е. В. СОВРЕМЕННАЯ МОЛОДЕЖНАЯ ПОЛИТИКА: СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....26

ЦИТ: 114-828 Бабкіна М.І. ГРОМАДЯНСЬКА АКТИВНІСТЬ І СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ В СТРУКТУРІ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....28

Интерактивные технологии обучения и инновации в области образования

ЦИТ: 114-752 Панкова Т.Н. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИНЫ «ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТ».....32

ЦИТ: 114-820 Покришень Д. А. ТЕХНОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ПРОЕКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....37

Теория и методика учебы, воспитания и образования

ЦИТ: 114-798 Шкварун Л.І. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КЕРІВНИКА ХОРОВОГО КОЛЕКТИВУ.....45

<i>ЦИТ: 114-816 Миклашевич Н. В., Катинус Е. Л., Суворова С. В.</i>	
ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-СТРОИТЕЛЕЙ ПРИ ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЕ.....	49
<i>ЦИТ: 114-818 Куриленко Н.В.</i> ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ.....	
	56
<i>ЦИТ: 114-836 Сидоренко-Николашина Е.Л.</i> РЕШЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ЗАДАЧ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ ИНЖЕНЕРНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ АГРОТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ С ПОМОЩЬЮ ИНТЕГРАЛЬНОГО ИСЧИСЛЕНИЯ.....	
	64
Специальная и отраслевая социология	
<i>ЦИТ: 114-483 Громакова В.Г.</i> ГЕНДЕРНЫЕ СТЕРЕОТИПЫ В ПРЕДСТАВЛЕНИЯХ РОССИЯН О СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ.....	
	70
<i>ЦИТ: 114-488 Сердюченко Я.В.</i> СЕМЬЯ И КАРЬЕРА В СИСТЕМЕ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ МОЛОДЕЖИ.....	
	72
<i>ЦИТ: 114-489 Тарасенко Л.В.</i> ПРОБЛЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ РОССИИ И БОЛГАРИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ.....	
	76
<i>ЦИТ: 114-587 Гутова С.Г.</i> ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРНОЙ СРЕДЫ СЕЛЬСКОЙ МОЛОДЕЖИ.....	
	80
Психология труда и инженерная психология	
<i>ЦИТ: 114-130 Мухарлямова А.Ю.</i> ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТАЦИИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ В СФЕРЕ ТОРГОВЛИ.....	
	86
<i>ЦИТ: 114-284 Есаян М.Л., Ершова Д.А.</i> К ПРОБЛЕМЕ ИЗУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТРЕССА.....	
	90
<i>ЦИТ: 114-727 Зеленова М.Е.</i> ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ ВОСТРЕБОВАННОСТЬ И ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ НАДЕЖНОСТЬ ЛЕТЧИКОВ	
	92
Теория и история социологии	
<i>ЦИТ: 114-626 Марченко Т.А., Мосиенко О.С.</i> ФЕНОМЕНОЛОГИЧЕСКАЯ ТРАКТОВКА СМЫСЛА В СОЦИОЛОГИЧЕСКОМ ИССЛЕДОВАНИИ ЦЕННОСТНОГО СОЗНАНИЯ...97	

ЦИТ: 114-818

УДК 372.853

Куриленко Н.В.

**ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА
ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ**

*Херсонський державний університет
м.Херсон вул.40 років Жовтня, 27 73003*

Kurilenko N.V.

**PERSONAL AND PROACTIVE APPROACH AS A METHODOLOGICAL
BASIS OF ECOLOGICAL COMPETENCE SECONDARY SCHOOL PUPILS
WHILE STUDYING PHYSICS**

*Kherson State University
Kherson street 40 years October 27, 73003*

У статті розкрито психолого-педагогічне підґрунтя особистісно-діяльнісного підходу як методологічної основи формування екологічної компетентності учнів основної школи. Розглянуто можливість формування екологічної компетентності учнів під час вивчення фізики з позицій цього підходу.

Ключові слова: екологічна компетентність, особистісно-діяльнісний підхід, основна школа.

The article reveals the psychological and pedagogical foundation of personal and active approach. The process of formation of ecological competence of primary school students in the study of physics from the standpoint of this approach.

Keywords: ecological competence, personal-activity approach, primary school.

Безпосередній чи опосередкований вплив людини на довкілля пов'язаний із можливостями природи та її ресурсів. Тому вміння мінімізувати власний вплив на довкілля є нагальною потребою часу і являється одним із показників екологічно освідченої особистості.

Згідно Концепції екологічної освіти в Україні N13/6-19 від 20.12.2001 [5] школі відводиться провідна і найважливіша роль в екологічній освіті і вихованні молоді, а «Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті» [8] визначає екологічний напрям освіти у числі пріоритетних.

«Державний стандарт базової і повної середньої освіти» проголошує, що однією із цілей освітньої галузі «Природознавство» (до якої входить фізика) є усвідомлення учнями способів діяльності і ціннісних орієнтацій, які дають змогу цивілізовано взаємодіяти з природним середовищем [4]. А перехід школи на нові показники якості освіти (компетентності) передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток компетентностей особистості однією із яких є екологічна.

Компетентнісний підхід в освіті тісно пов'язаний з особистісно орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки ґрунтується на особистості учня та може бути реалізованим і перевіреном тільки в процесі виконання конкретним учнем певного комплексу дій [4]. У зв'язку з цим,

одним із провідних методологічних концептів, на яких ґрунтується наше дослідження, є особистісно-діяльнісний підхід.

Мета нашої статті полягає у розкритті теоретичних аспектів та сутності особистісно-діяльнісного підходу як методологічної основи формування екологічної компетентності учнів основної школи під час вивчення фізики.

Досягнення мети обумовило необхідність розв'язання наступних завдань:

- здійснити огляд методичної літератури з теми дослідження;
- розкрити психолого-педагогічне підґрунтя особистісно-діяльнісного підходу;
- розглянути можливість формування екологічної компетентності учнів основної школи під час вивчення фізики з позицій цього підходу.

Різні аспекти означеної проблеми розглянуто в працях Л.С.Виготського [3], О.Леонтьєва [6], С.Рубінштейна [10], А.І.Савенкова [11] та ін.

Так як особистісно-діяльнісний підхід є складним інтегрованим поняттям, що включає особистісно-орієнтований і діяльнісний підходи то, вважаємо за доцільне розкрити психолого-педагогічне підґрунтя зазначених понять.

Так особистісний компонент особистісно-діяльнісного підходу передбачає, що в центрі освітнього процесу знаходиться дитина. Саме особистісний компонент має системоутворюючий характер в змісті екологічної освіти і відрізняє його від традиційного, в якому переважає когнітивний компонент, який пов'язаний з опануванням знань, їх переробкою і трансформацією.

Окремі аспекти особистісного підходу відображені у працях, як зарубіжних так і вітчизняних вчених (І.Бех, Л.Божович, Л.Благодаренко, І.А.Зимня, О.М.Пехота, А.М.Третяк, В.Шарко, І.Якиманська та ін.)

Порівнюючи традиційне та особистісно-орієнтоване навчання, Л.Ю.Благодаренко зазначає, що «метою особистісно-орієнтованого навчання є розвиток особистості як процес і як результат. Результатом такого навчання є становлення особистості, яка володіє дослідницьким методом, навичками формулювання та аналізу навчальних проблем, знаходження шляхів їх розв'язання, здійснення необхідних розумових і практичних дій, усвідомлення одержаних результатів. Крім того, така особистість буде мати високі моральні якості та здатність до гуманних вчинків» [1].

У своїх працях В.Д.Шарко зазначає, що особистісно-орієнтована освіта ґрунтується на таких *засадах*: становлення і розвиток особистості відбувається з урахуванням її здібностей, нахилів, інтересів, ціннісних орієнтацій і суб'єктного досвіду; взаємодія педагогів та учнів будується на принципах співробітництва, взаємоповаги і взаєморозуміння; в основі навчання лежить позитивна Я-концепція особистості, що передбачає навчання на основі успіху та відмові від диктату та примушування; створюються умови для реалізації та самореалізації особистості [14].

Враховуючи це, формування екологічної компетентності в рамках особистісно-орієнтованого підходу передбачає:

- здатність учня до оцінювання стану навколишнього середовища та прийняття рішень щодо його поліпшення;
- самооцінка та оцінка поведінки інших стосовно впливу на навколишнє

середовище та можливих ризиків для здоров'я;

- формування особистісної екологічної компетентності школярів;
- усвідомлення учнями сутності людини та норм її поведінки задля збереження навколишнього середовища.

Характерною особливістю особистісно-орієнтованого підходу до формування екологічної компетентності учнів у процесі навчання фізики, є орієнтація навчальної діяльності не на засвоєння готових знань, а на самостійний пошук і засвоєння інформації екологічного змісту в процесі активної мисленнєвої діяльності. У зв'язку з цим, серед головних ідей та принципів такого підходу О.Хуторський виділяє наступні: [13]

1. Принцип особистісного цілепокладання учня. Навчання кожного учня відбувається на основі і з урахуванням його особистих цілей. Цілі вчителя повинні співпадати з цілями учнів;

2. Принцип вибору індивідуальної освітньої траєкторії кожним учнем. *Індивідуальна освітня траєкторія* – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожним учнем через здійснення відповідних видів діяльності (у даному випадку екологічних). Учень має право на вибір узгоджених з педагогом основних компонентів свого навчання: смислу, цілей, завдань, темпу, форм і методів навчання, рівня занурення, вибору додаткової тематики досліджень та особистісного змісту освіти, а також системи контролю і оцінки результатів;

3. Принцип міжпредметних основ освітнього процесу. Основу змісту освітнього процесу становлять фундаментальні метапредметні об'єкти, котрі забезпечують можливість суб'єктного, особистісного пізнання їх учнями;

4. Принцип продуктивності навчання. Головним орієнтиром навчання є особистісне освітнє збагачення учня, яке складається з внутрішніх і зовнішніх освітніх продуктів його навчальної діяльності. *Освітній продукт* – результат діяльності учня, котрий відповідає предмету, що вивчається;

5. Принцип первинності освітньої продукції учня. Створений учнем особистісний зміст освіти випереджає вивчення освітніх стандартів і загально визнаних досягнень у цій галузі;

6. Принцип ситуативності навчання. Навчальний процес будується на ситуаціях, які передбачають самовизначення учнів і пошук ними рішень.

7. Принцип освітньої рефлексії. Освітній процес супроводжується його рефлексивним усвідомленням суб'єктами навчання: Знаю що (знання); Знаю як (способи діяльності); Знаю навіщо (практична цінність); Знаю Я.

Зміст кожного з принципів дозволяє зрозуміти основні *підходи*, яких слід дотримуватися під час процесу формування екологічної компетентності учнів основної школи: навчання у співробітництві, наявність варіативної складової навчального процесу, проблемно-інтегративне навчання, застосування завдань відкритого типу, рефлексивний підхід до оцінки процесу і результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Дотримання зазначених вимог до навчально-пізнавальної діяльності учнів визначають специфіку *методів навчання*, серед яких пріоритетного значення набувають:

- метод складної цілі (евристичний, дослідницький, практичний), який дозволяє планувати навчання учнів у зоні їх найближчого розвитку;
- задачний метод, що передбачає розв'язування задач екологічного змісту, пов'язаних з впливом людської діяльності на природу.
- метод вибору (проблемно-пошуковий), який передбачає надання учню права вибору індивідуальної траєкторії навчання, теми індивідуальних домашніх завдань і проєктів, виду контролю тощо;
- метод самоаналізу та колективної творчості (метод проєктів, кейс-метод), характерною рисою якого є залучення учнів до групових форм діяльності з метою створення нового продукту та активне використання рефлексії [14, с.28-29];
- несподіваний підхід до розкриття матеріалу (метод «мінус-прийом»);
- проблемно-пошукові, інтерактивні завдання, які передбачають використання спеціальних прийомів індивідуально-особистісної підтримки («Еврика», «Допоможи мені» та ін.).
- бесіди, змагання, ділові ігри та ін..

Реалізація зазначених методів забезпечує формування екологічно компетентної особистості, не відповідно до якогось зразка чи чийогось замовлення, а відповідно до природних здібностей; забезпечує дитині право на свободу вибору ціннісної позиції щодо людського духу й життя взагалі.

На думку В.Д.Шарко [14] добір методів навчання повинен забезпечувати високий ступінь самостійності учнів під час виконання завдань з екологічної тематики. У зв'язку з цим, поряд з методами організації навчальної діяльності під керівництвом учителя слід застосовувати методи самостійної роботи учнів. Перевагу в них повинні мати: робота з книгою та додатковою інформацією, збустою в мережі Інтернет; підготовка рефератів і повідомлень; домашні спостереження і досліди; складання і розв'язування фізичних задач на основі фактичного матеріалу екологічного змісту; виконання дослідницьких завдань (домашніх у тому числі).

Визначаючи діяльнісний компонент в особистісно-діяльнісному підході до навчання, необхідно підкреслити, що обидва його компонента (особистісний і діяльнісний) нерозривно пов'язані один з одним в силу того, що особистість виступає суб'єктом діяльності, яка, в свою чергу, поряд з дією інших факторів визначає його особистісний розвиток [16].

Згідно «Державного стандарту» діяльнісний підхід спрямований на розвиток умінь і навичок учня, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного та природного середовища [4].

У вітчизняній психології найбільший внесок у розробку загальної теорії діяльності внесли А.Н. Леонтьєв [6] і С.Л. Рубінштейн [10].

Діяльнісний підхід ґрунтується на визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. Він сформувався у психології як засіб пізнання особистості та особливостей її взаємодії з навколишнім середовищем.

Аналіз методичної літератури показав, що одностайної думки серед

науковців стосовно поняття «діяльність» немає, тому у своєму дослідженні ми спиратимемося на теорію діяльності О.Леонт'єва, підґрунтям якої є принцип єдності діяльності та свідомості. У контексті зазначеного принципу «...діяльність являє собою активну цілеспрямовану взаємодію людини з навколишнім світом, включаючи і інших людей, і самого себе, викликану певною потребою» [6].

Під реалізацією діяльнісного підходу в процесі формування екологічної компетентності учнів основної школи під час вивчення фізики ми розуміємо наявність у навчальному процесі на різних етапах всіх компонентів діяльності, описаної в працях А.Н. Леонт'євим [6]. Такими компонентами виступають: *потреба, мотив, ціль, умови, дії, результат, та рефлексія* (рис. 1.).

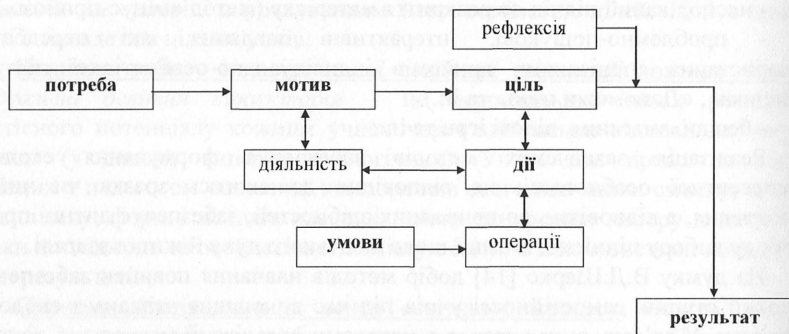

Рис.1. Структура екологічної діяльності (за О.Лент'євим)

Проаналізуємо кожен із компонентів у проекції на процес формування екологічної компетентності учнів основної школи.

Передумовою будь-якої діяльності є та чи інша *потреба*. Сама по собі потреба, однак, не може визначити конкретну спрямованість діяльності. М.Г.Складановська, розглядаючи мотивацію екологічної поведінки особистості, акцентує увагу на тому, що остання суттєво залежить від розвитку вищих потреб особистості: пізнавальних, естетичних, самоактуалізації і самовдосконалення [12].

На думку науковця *пізнавальні* потреби викликають інтерес до отримання нових знань щодо природничо-наукової картини світу, можливостей гармонійного співіснування людини і природи та ін.. *Естетичні* потреби особистості вона розглядає як потребу в красі: споглядальну, що дає приток позитивних емоцій і розвиток почуттєвого світу особистості і дійову – потребу творити красу. Із розвитком творчого потенціалу особистості М.Г.Складановська нерозривно пов'язує потребу в самовдосконаленні і самоактуалізації. Адже *самовдосконалення* – творча робота з пізнання, дослідження особливостей свого внутрішнього світу, розкриття своїх потенційних здібностей та їх розвитку, а також можливостей свідомого самообмеження [12]. *Самоактуалізацію* розглядаємо як «внутрішню діяльність особистості (пошуки відповідей на питання: «Для чого ти прийшов у цей світ?», «Що ти хочеш зробити?», «Що ти можеш зробити?») і зовнішню діяльність

особистості в цілеспрямованих спробах зробити те, що є твоїм призначенням, бажанням, метою» [7].

Будь-яка діяльність, у тому числі й екологічна, передбачає наявність мотивації. *Мотиви* екологічної діяльності визначаються як внутрішні характеристики особистості як суб'єкта діяльності. Це спонукальні компоненти потреби, що показують суб'єкту способи її задоволення. Вони дають суб'єкту діяльності можливість ставити перед собою свідомі цілі і робити певні дії для їх досягнення.

Мотиви екологічної діяльності учня можна розподілити на такі (за М.Вебером): [2]

- *традиційні мотиви*, засновані на звичаях, традиціях, усталених звичках. Традиційні мотиви екологічної поведінки учня обумовлені його вихованням і способом життя його родини, батьків, того оточення, в якому він проживав більшу частину свого життя;

- *афективні мотиви*, засновані на психологічній реакції учня. Афективні мотиви екологічної поведінки пов'язані з розвитком емоційно-почуттєвого світу особистості. Любов до життя, краси природи, співчуття до живих істот можуть бути спонукальними чинниками будь-якого вчинку людини, пов'язаного з турботою про тварин, рослини чи спробою зупинити нищення природи, криваві види промислів чи мисливства;

- *ціннісно-раціональні мотиви* – свідомі вчинки, засновані на етичних принципах, цінностях, релігії, вихованні тощо. Ціннісно-раціональні мотиви екологічної діяльності індивіда спираються в першу чергу на екоетичні цінності, поняття Добра і Зла;

- *ціле-раціональні мотиви*, спрямовані на досягнення мети, засобами яких є наукові знання, правові норми, технології тощо .

До основних *прийомів стимулювання* на мотиваційну сферу підлітків І.Підласий включає:

- врахування інтересів і нахилів;
- підтримку успіхів;
- прагнення зробити діяльність цікавою, підтримку суперництва, застосування різноманітних методів організації пізнавальної діяльності;
- опору на бажання, створення умов для вибору форм діяльності на занятті, змісту і форми домашнього завдання, виду і форми контролю тощо;
- надання учню шансу проявити себе;
- застосування співпереживаючої критики [9].

Важливим завданням навчально-виховного процесу є формування екологічної мотивації навчання на окремих етапах уроку. Залежно від змісту уроку виділяють певний цикл навчальної діяльності, що дозволяє формувати відповідний їй мотиваційний цикл. Мотивація навчання на уроці відбувається в кілька *етапів*:

I етап - мотивація початку роботи (первинна мотивація).

II етап - мотивація виконання роботи (закріплення і підсилення первинної мотивації).

III етап - мотивація завершення уроку (результативність, постановка цілей

на майбутнє).

Завдання викладача полягає у забезпеченні постійних мотиваційних дій учня на всіх етапах уроку.

Ціль можна інтерпретувати як уявний образ бажаного результату виконуваної дії. Образно кажучи, якщо ціль - те, чого саме хоче домогтися суб'єкт, то мотив - це відповідь на питання, навіщо суб'єкт цієї мети добивається. У своїй теорії особистості О.Леонтьєв [6] виражає відношення цілей діяльності людини до її мотивів таким чином: «Чим різноманітніші види діяльності, в які включена особистість, тим багатша сама особистість» [6]. У контексті нашого дослідження, метою екологічної діяльності є формування екологічно компетентної особистості (учня). Ціль діяльності проектує її **результат**.

Ціль досягається шляхом виконання *дій*. Дія також є складовою будь-якої **діяльності** (кінцевим результатом якої є формування умінь і навичок) і так само, як і ціль, усвідомлюється її суб'єктом.

У контексті діяльнісного підходу до навчання В. Шарко зазначає, що основною умовою набуття досвіду здійснення діяльності (у тому числі й екологічної) є самостійний характер її виконання і дотримання послідовності етапів: мотиваційно-цільового, операційно-функціонального і контрольно-рефлексивного) [15].

Кожна дія здійснюється певними способами, які називаються операціями і залежить від **умов** в яких доводиться виконувати дію. Такими умовами є:

- створення позитивного мікроклімату в класі, атмосфери доброзичливих стосунків між учасниками процесу і стимулювання в об'єктах діяльності бажання вчитися;
- логічний виклад матеріалу на різних видах носіїв інформації;
- виконання вправ на перекодування інформації, її систематизацію та структурування, виконання вправ на застосування знань на практиці;
- орієнтація процесу засвоєння знань на рівень «знання – переконання»;
- залучення ціннісно-емоційної сфери суб'єктів навчання [15, с. 94].

Застосування діяльнісного підходу передбачає використання різних форм організації навчальної діяльності учнів. Серед *форм* організації навчальної діяльності учнів у процесі формування екологічної компетентності пріоритетного значення набувають:

- активні та інтерактивні уроки;
- практикуми, лабораторні роботи екологічного напрямку;
- екологічні науково-практичні конференції;
- предметні екологічні олімпіади, конкурси, турніри;
- елективні курси екологічної тематики.

Врахування цих форм дає можливість для виділення основних *засобів* навчання:

- екологічні творчі проекти;
- матеріали навчально-методичного комплексу «Зелений пакет»;
- «веб-квести»;

- комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання (КОМСН).

Висновки. У останні десятиліття екологічні проблеми в Україні звернули на себе увагу і потребують найсерйознішого розгляду й прийняття радикальних рішень. У зв'язку з цим екологічне виховання набуває пріоритетної системоутворюючої ролі в освіті загалом та у навчально-виховному процесі з фізики зокрема.

Перехід школи на нові показники якості освіти (компетентності) передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток компетентностей особистості однією із яких є екологічна. Компетентнісний підхід в освіті тісно пов'язаний з особистісно орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки ґрунтується на особистості учня та може бути реалізованим і перевіреном тільки в процесі виконання конкретним учнем певного комплексу дій. Інтеграцію особистісно орієнтованого і діяльнісного підходів забезпечує особистісно-діяльнісний підхід. Відповідно до нього визначено особливості організації навчального процесу, орієнтованого на формування екологічної компетентності учнів основної школи у процесі вивчення фізики.

Література:

1. Благодаренко Л.Ю. Особистісно-орієнтовне навчання фізики в педагогічних класах. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. 13.00.02 – теорія і методика навчання фізики.// Благодаренко Людмила Юрївна. Київ, 2003.-18 с.
2. Вебер М. Избранные произведения / Пер. с нем., сост., общая ред. и послесл. д-ра филос. наук Ю.Н. Давыдова / Предисл. д-ра филос. наук П.П. Гайденко. – М.: Прогресс, 1990. – Режим доступа: [электронный ресурс].-http://www.gumer.info/bibliotek_Buks.
3. Выготский Л.С. Психология развития человека. — М.: Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо, 2005. — 1136 с, ил.
4. Державний стандарт базової і повної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>.
5. Концепція екологічної освіти України // Екологія і ресурси: зб. наук. праць. – 2002. – № 4. – С.5–25.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / Алексей Николаевич Леонтьев. – 2-е изд. – М. : Политиздат, 1977. – 304 с.
7. Маслоу А.Г. Мотивация и личность. Перевод. с англ. Татлыбаевой А.М.-СПб.: Евразия, 1999. - 478 с.
8. Національна доктрина розвитку освіти. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 // Урядовий кур'єр. – 2002. – 18 квітня.
9. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти /Підласий І.П.- К.:Видавничий Дім «Слово», 2004.— 616 с.
10. Рубинштейн С.П. Основы общей психологии.-СПб.: Питер, 1999.-705с.
11. Савенков А.І. Психологічні основи особистісно-діяльнісного підходу

до навчання / А.І.Савенков. – М. : Ось-89, 2006. – 480 с.

12. Складановська М.Г. Екологічна культура особистості та мотивація її екологічної діяльності. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Збірник наукових праць: наукові записки Том 2 Випуск 17. Рівненського державного гуманітарного університету, 2011.-Режим доступу: [електронний ресурс].

http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/Uk_msshhr/2011_17_2/skladan.pdf

13. Хуторской А.В. Методика личностно-ориентированного обучения. Как обучать всех по-разному?: Пособие для учителя / А.В.Хуторской. – М.: Владос-Пресс, 2005. – 383 с.

14. Шарко В.Д. Сучасний урок фізики: технологічний аспект: Посібник для вчителів і студентів. - К., 2005. - 220 с.

15. Шарко В. Д. Методична підготовка вчителя фізики в умовах неперервної освіти : [Монографія] / Шарко В. Д. – Херсон : Вид.-во ХДУ, 2006. – 400 с.

16. Шокіна І.Н. Личностно-деятельностный подход – основа мотивации к образованию. Режим доступа: [Электронный ресурс]. –9 с. URL: [http://sarsute.ru/images/stories/articlefoto/rio/journal/journal2\(18\)/Shokina.pdf](http://sarsute.ru/images/stories/articlefoto/rio/journal/journal2(18)/Shokina.pdf)

13.03.2014

© Куриленко Н.В.

ЦИТ: 114-836

УДК: 511/519:378:63

Сидоренко-Николашина Е.Л.

**РЕШЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ЗАДАЧ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
НАПРАВЛЕННОСТИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ ИНЖЕНЕРНЫХ
СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ АГРОТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ВУЗОВ С
ПОМОЩЬЮ ИНТЕГРАЛЬНОГО ИСЧИСЛЕНИЯ**

*Южный филиал национального университета биоресурсов и
природопользования Украины «Крымский агротехнологический университет»
г. Симферополь, п. Аграрное, 95492*

Sidorenko-Nickolashina E.L.

**TASKS SOLVING OF SOME PROFESSIONAL ORIENTATION FOR THE
STUDENTS OF ENGINEERING SPECIALITIES OF THE
AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITIES USING INTEGRAL
CALCULATIONS**

*National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
«Crimean Agrotechnological University»
Simpferopol, s. Agrarnoe, 95492*

В данном докладе рассматривается педагогический метод, основанный на дидактическом принципе связи теории с практикой, который позволяет студентам усвоить основные положения математической теории, рассмотренные во время лекций, посредством решения задач на практических занятиях. В качестве примера решены некоторые задачи профессиональной

Научное издание
СБОРНИК НАУЧНЫХ ТРУДОВ SWORLD

Выпуск 1

Том 17

Педагогика, психология и социология

На украинском, русском и английском языках

Свидетельство СМИ: ПИ№ФС77-56251

Разработка оригинал-макета - Маркова АД

Формат 60x84 1/16.
Тираж 100. Заказ № К14-1.

Маркова АД
153000, г.Иваново, ул. Пушкина, 5/5
e-mail: orgcom@sworld.com.ua

www.sworld.com.ua,
www.научныймир.рф

Идентификатор субъекта издательского дела №9905103

*Издатель не несет ответственности за
достоверность информации и научные результаты,
представленные в статьях*

Отпечатано в Полиграфическом центре "Домино"
Св-во о регистрации № 505036